

УДК 37.091.33 – 053.4:7

DOI 10.31494/2412-9208-2020-1-3-118-126

ARTISTIC ACTIVITIES IN THE PRESCHOOL CHILDREN'S SPACE

МИСТЕЦЬКІ ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРОСТОРІ ДОШКІЛЬНОГО ДИТИНСТВА

Irina SARAIEVA,
Postgraduate student

Ірина САРАЄВА,
аспірантка

ladybug82@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-7753-1836>

State Institution "South Ukrainian
National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky"

Державний заклад
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені
К.Д. Ушинського»

✉ 34 Old portofrankivska Str.,
Odessa, 65125

✉ вул. Старопортофранківська,
34, м. Одеса, 65125

Original manuscript received: October 12, 2020

Revised manuscript accepted: December 09, 2020

ABSTRACT

The article covers the content of art education of preschool children with their involvement in various types of activities (art, musical, artistic speech, theatre and play). Art is a part of culture, creative reflection of reality in artistic images, creative artistic activity, the social and educational effect of which has been known to people since ancient times. The concept of "artistic image" is clarified as a universal category of art, the main product of artistic creativity, which serves as an element of the relationship between art, life and consciousness. The theoretical foundations of preschool education in the system of art education were laid down by L. Vygotsky, M. Kagan, A. Komarovsky, A. Rudnitskaya, I. Franko, A. Flier and other scientists.

The specifics of the child's artistic activities and creative orientation (art, musical, artistic speech, theatre and play), revealed in the article. They are the basis for the formation of evaluative and control actions in children both in the process of activity and according to its results.

It is important to enrich the emotional-aesthetic experience with visual arts for the development of the creative potential of a preschool child.

It was turned out that visual activity not only testifies to certain features of the child's mental development, but also ensures this development, stimulates cognitive activity, and begins the foundations of creative activity.

The problem of artistic and creative activity of preschool children is stated. Indicators and criteria by which you can assess the creativity of children, admission guidance and teaching artistic activities are identified; methods, techniques of leadership and teaching of artistic activity are determined.

Also noted that visual-speech activity as a kind of artistic-speech activity stimulates children to active speech and forms visual-speech competence.

The types of artistic-speech activities, in which speech creativity is realized in different forms are determined.

These types of activities of art education in preschool age form the personality of the child and develop his creative abilities and direct the child's manifestations to evaluative and control actions intuitively.

Key words: *artistic education, artistic image, artistic creativity, visual activity, artistic and speech activity, preschool children.*

Вступ. Закон України «Про дошкільну освіту» визначає її як «цілісний процес, спрямований на: забезпечення всебічного розвитку дитини дошкільного віку відповідно до її задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних, психічних та фізичних особливостей, культурних потреб; формування у дитини дошкільного віку моральних норм, набуття нею життєвого соціального досвіду» (Закон України «Про дошкільну освіту», 2017). Базовим компонентом дошкільної освіти передбачено розвиненість та зрілість емоційних, когнітивних, вольових, психічних процесів дитини, які надають якісно нові можливості проявити себе у всіх видах діяльності (Базовий компонент дошкільної освіти, 2012 : 6). Завданням дошкільної освіти є формування особистості дитини, виховання почуття краси в її різних проявах, ціннісного ставлення до змісту предметного світу та світу мистецтва, розвиток її творчих здібностей засобами мистецької діяльності художньо-творчої спрямованості (образотворчої, музичної, художньо-мовленнєвої, театральної-ігрової). Саме тому вважаємо актуальним питання залучення дітей дошкільного віку до мистецької діяльності, в процесі якої відбувається становлення духовності, індивідуального зростання особистості дитини під впливом музичного, образотворчого, театального, літературного та інших мистецтв.

Мета та завдання дослідження. Метою статті є висвітлення специфічних видів мистецької діяльності художньо-творчої спрямованості (образотворчої, музичної, художньо-мовленнєвої, театральної-ігрової), які використовуються в роботі з дітьми дошкільного віку. Відповідно до мети визначено завдання дослідження: конкретизувати поняття «мистецька освіта», «мистецтво», «художній образ», схарактеризувати види мистецької діяльності художньо-творчої спрямованості дітей дошкільного віку.

Методи дослідження. У дослідженні використано теоретичні методи: аналіз, узагальнення й систематизація наукової літератури для визначення методологічних засад дослідження та ключових понять дослідження.

Аналіз досліджень. Проблеми мистецької освіти та організації різних видів художньо-естетичної діяльності висвітлено в наукових працях ряду науковців і практиків: розвиток художньої творчості дітей (Н. Ветлугіна); художній образ у різних видах дитячої творчої діяльності (Н. Ветлугіна, І. Дзержинська, В. Єзикєєва, Т. Казакова, Н. Карпинська, Н. Сакуліна, Л. Фурміна та інші); ідея поліхудожнього виховання засобами комплексної взаємодії мистецтв була в колі наукових інтересів Б. Асаф'єва, М. Кагана, Б. Неменського, Л. Масол, В. Медушевського, Т. Рейзенкільд, О. Рудницької, О. Щолокової, Б. Юсова та інших. Різні види мистецької освіти дітей дошкільного віку подано в роботах О. Аматыєвої, Л. Артемової, В. Баранової, Н. Ветлугіної, Л. Виготського,

В. Котляра, Н. Сакуліної, Є. Фльориної та інших.

Попри вагомій науково-методичній напрацюванні, проблема інтеграції в галузі мистецької освіти та взаємодії різних видів мистецтв залишається недостатньо вивченою, що зумовлює збільшення уваги до поліхудожнього розвитку дитини дошкільного віку, завдяки якому забезпечується її самоствердження в найбільш ціннісній сфері (образотворчій, музичній, художньо-мовленнєвій, театральній-ігровій).

Результати дослідження. У загальній системі неперервної освіти одне із чільних місць посідає мистецька освіта. Джерелом її є мистецтво, яке визначається як творче відображення дійсності в художніх образах, творча художня діяльність, сфера творчої художньої діяльності (Енциклопедія освіти, 2008: 501).

Мистецька освіта, за термінологічними джерелами, тлумачиться як складник системи освіти, процес навчання, виховання, самовиховання особистості засобами різних видів мистецтва (музики, театру, кіно, хореографії, образотворчого мистецтва, дизайну тощо) (Енциклопедія освіти, 2008: 504). Однією з основних категорій мистецтва є художній образ, оскільки саме художня образність виокремлює мистецтво від інших форм відображення та пізнання дійсності. Поняття «художній образ» у філософських джерелах визначається як «синтезуюча форма художньої свідомості та творчості в цілому, яка втілює, творить та об'єднує зміст твору; характеризується повнотою і цілісністю» (Філософський словник, 2002: 702). С. Гончаренко розглядає «художній образ» як специфічну форму відображення дійсності в мистецтві, основний продукт художньої творчості, який характеризується особливою здатністю естетичного впливу на людину; конкретно-чуттєве втілення певної мети художнього задуму (Гончаренко, 1997: 326).

Провідною функцією освіти є художнє пізнання світу, формування естетично-ціннісного ставлення до довкілля, розвиток та саморозвиток творчості в різних видах діяльності, духовно-морального розвитку особистості. У системі мистецької освіти за віковою періодизацією виокремлюють мистецьку дошкільну освіту (Л. Виготський, М. Каган, О. Комаровська, О. Рудницька, І. Франко, А. Флієр та інші).

До мистецьких видів дошкільної освіти відносять різні види діяльності дитини художньо-творчої спрямованості, як-от: образотворчу, музичну, художньо-мовленнєву, театральну-ігрову. Специфікою означених видів діяльності є те, що вони стимулюють, за словами Л. Виготського, глибоко особистісний акт художнього сприйняття (Виготський, 1967: 66), який спонукає дитину до оцінювання свого власного творчого досягнення (словесного прояву чи предметного результату). Зазначимо, що саме мистецькі види діяльності було задіяно в експерименті, оскільки саме вони інтуїтивно спрямовують прояви в дитини оцінно-контрольних дій.

Звернімося до образотворчої діяльності дітей дошкільного віку, яка досліджувалась як зарубіжними (Н. Ветлугіна, В. Єзікеєва,

Т. Казакова, Н. Сакуліна, Є. Фльорина та інші), так і українськими вченими (В. Баранова, А. Івершинь, В. Інжестойкова, В. Котляр, Л. Котлярова, З. Ламакіна, Ю. Максимова, Л. Пантелєєва, Г. Підкурганна, Л. Сірченко, О. Трусова). Образотворча діяльність дітей дошкільного віку, за словниковими джерелами, визначається як «діяльність, що має моделювальний характер та художньо-образне втілення» («Дошкольное образование», словарь терминов, 2005: 112). Специфікою образотворчої діяльності є зміна ставлення дитини до малюнка як відображення дійсності; розвиток умінь правильно співвідносити малюнок із дійсністю, тобто бачити те, що на ньому зображено, й реально оцінювати його («Дошкольное образование», словарь терминов, 2005: 112). За В. Барановою, образотворча діяльність – це «один із видів продуктивно-творчої діяльності, в якій дитина моделює предмети і явища довкілля шляхом художньо-образного їх перетворення, створює нові реальні продукти (малюнки, вироби тощо), що віддзеркалюють знання, уявлення, емоції і почуття дитини» (Баранова, 2014: 6).

Зазначимо, що в науковому обігу наявний термін «зображувальна творчість» дітей дошкільного віку, яку визначають як «процес створення об'єктивно нового (для дитини) продукту, в який дитина вкладає знання, уявлення, емоційне ставлення до того, що вона зображує, при цьому використовує ті засоби, які були засвоєні під керівництвом вихователя на занятті» («Дошкольное образование», словарь терминов, 2005: 112).

Проблему художньо-творчої діяльності дітей дошкільного віку досліджувала Н. Ветлугіна. Авторка розглядає художню творчість дітей як педагогічно-цінний продукт дитини (малюнок, вироби, розповіді), який допомагає розкрити її внутрішній світ, особливості сприймання уявлень, інтересів і здатностей. У своїй художній творчості, за Н. Ветлугіною, «дитина активно відкриває щось нове для себе, а для тих, хто її оточує, саму себе» (Ветлугіна, 1972: 34). Авторка визначила критерії і показники, за якими можна оцінювати художню творчість дітей. Опишемо їх.

- Показники, які характеризують ставлення дітей до творчості, їхні інтереси та здібності (щирість, правдивість, безпосередність переживань), захопленість діяльністю, – це якість, яка сприяє активізації вольових зусиль у досягненні творчої мети; зміна мотивів діяльності, яка задовольняє дітей своїми результатами; виникнення потреб, інтересів до творчості, пов'язаних з будь-якими видами художньої практики; розвиток творчої уяви, базою якої є перетворення минулого досвіду; здатність «занурення» в зображувальні обставини, в умовні ситуації; фахові художні здібності (образне бачення, поетичний та музичний слух), завдяки яким успішно вирішуються творчі завдання).

- Показники якості засобів творчих дій містять такі критерії: доповнення, зміна, варіації, перетворення вже знайомого матеріалу,

створення нової комбінації із засвоєних раніше елементів; застосування вже відомого в нових ситуаціях; самостійний пошук, випробування кращого вирішення завдання; знаходження нових прийомів вирішення, коли старих уже недостатньо, самостійність та ініціатива в їх застосуванні; швидкість реакцій, винахідливість у діях, орієнтування в нових умовах; наслідування взірця, його застосування у втіленні нових образів; знаходження своїх оригінальних прийомів вирішення творчих завдань.

• Показники якості продукції дитячої художньої творчості (знаходження адекватних (відповідних) виразно-зображувальних засобів для втілення сприйнятливих та будь-яких художніх образів у малюнку, гри-драматизації, розповіді тощо; особистий «почерк» дитячої продукції, своєрідність виконання дії та характер вираження свого ставлення; відповідність дитячої продукції елементарним художнім вимогам) (Ветлугіна, 1972: 36).

Є. Фльорина зазначає, що за умови правильного керівництва у творчості дітей виявляються певні позитивні риси, пов'язані із віковою психологією: безпосередність дитячої творчості, емоційність, правдивість та змістовність, сміливість, ритмічність, барвистість та декоративність (Фльорина, 1961: 182). Розвиток творчості вчена розуміє як «оволодіння дитиною під впливом виховання та навчання найбільш високими зображувальними вміннями. Цей процес протікає нерівномірно у безперервній взаємодії та боротьбі різноманітних тенденцій, які його формують» (Фльорина, 1961: 183). Вчена наголошувала на тісному взаємозв'язку творчості із сприйманням дитиною довколишньої дійсності, де серед різноманітності засобів, ключовим стає дієве пізнання (Фльорина, 1961: 183). Розвиток активності естетичного сприйняття та дитячого мислення Є. Фльорина вбачала в забезпеченні прийомів навчання таких, як показ, ігрові прийоми, ігрові вправи, а також велике значення вчена надавала образно-емоційному слову виховательки, яке має вплив на яву дитини, збуджуючи бажання працювати творчо. Привертає увагу цікавий, оригінальний метод та прийоми керівництва навчання дітей художньої діяльності, розроблений Є. Фльориною, – оцінка, критика, керівництво дитячою взаємодією, які безпосередньо пов'язані з якістю дитячих робіт та водночас впливають на поведінку дитини загалом (Фльорина, 1961: 30). За словами авторки, «здатність аналізувати, критично ставитись до якості своєї роботи – все це є новим досягненням у цій галузі, створює перспективу для подальшого розвитку та зміцнення творчих здібностей дитини» (Фльорина, 1961: 140).

Стрижневим в образотворчій діяльності дітей старшого дошкільного віку є сприймання і розуміння художнього образу, який визначається як «засіб типізації життєвих явищ у мистецтві, в якому дещо загальне виражене через неповторне, індивідуальне» («Дошкольное образование» словарь терминов, 2005:364).

У закладі дошкільної освіти функціонують такі види

образотворчої діяльності: малювання, ліплення, аплікація, конструювання, які будуть задіяні в експериментальній роботі.

У дошкільній лінгводидактиці використовують термін образотворчо-мовленнєва діяльність дітей, яку А. Богуш визначає як «вид художньо-мовленнєвої діяльності, в якій мовленнєві дії підпорядковуються меті і змісту образотворчої діяльності дитини для її збагачення, спрямування, стимулювання і коментарю» (Богуш, 2010: 251). Учена позиціонує способи інтеграції образотворчої і словесної творчості у формі словесного малювання та коментаря зображеного. Застосовуючи ці способи, діти в процесі малювання супроводжують зображувальні дії активним мовленням, доповнюючи те, що залишилось не відображеним на аркуші, завдяки чому збагачується словник, розвивається образне і зв'язне мовлення дитини. Результатом занурення дитини в актиную мовленнєву діяльність на заняттях з образотворчого мистецтва А. Богуш вважає формування образотворчо-мовленнєвої компетенції, «...в якій мовлення планує, спрямовує, супроводжує, регулює й оцінює процес і продукт образотворення, яке, у свою чергу, збагачує й увиразнює, надає образності мовленню дитини» (Богуш, 2010: 266).

Серед багатьох видів діяльності в дошкільній педагогіці належне місце посідає художньо-мовленнєва діяльність, яку досліджували багато вчених: (Л. Гурович, Р. Жуковська, Н. Карпинська, О. Ушакова, Є. Фльорина (Росія), А. Богуш, Н. Гавриш, О. Лещенко, Є. Лукіна, О. Монке (Україна), С. Чемортан (Молдова), Л. Таллер (Білорусь) та інші).

З'ясуємо сутність терміну «художньо-мовленнєва діяльність дітей дошкільного віку». За А. Богуш, «художньо-мовленнєва діяльність дітей дошкільного віку» – це специфічний вид діяльності, пов'язаний із сприйманням, розумінням і відтворенням дітьми змісту художніх творів у різних видах ігор і театралізованих дійств; продуктивно-естетична діяльність (музична, образотворча, конструктивна), що супроводжується образним мовленням та у процесі якої використовуються різні жанри художнього слова (Богуш, 2010: 45). Учена розглядає художньо-мовленнєву діяльність як полікомпонентне утворення, у якому виділяє чотири складники: 1) сприймання на слух і розуміння дітьми змісту художніх творів; 2) відтворення змісту і виконавча діяльність (декламування, відповіді на запитання, переказ, бесіда за ілюстраціями, узагальнювальні бесіди, читання за ролями тощо); 3) театралізована діяльність (інсценування, театральні вистави); 4) творчо-імпровізована діяльність (ігри-драматизації, ігри за сюжетами літературних творів, словесно-поетична творчість) (Богуш, 2010: 45). Учені (А. Богуш, Н. Гавриш, Т. Котик) пропонують структуру художньо-мовленнєвої діяльності, між компонентами якої існує міцний зв'язок, між виконавчою діяльністю і творчістю, оскільки виконавство вимагає творчого прояву. Звертаючи увагу на синкретичність дитячої творчості, вчені переконливо доводять, що «мовлення є стрижнем макродіяльностей, які виникли під впливом художнього слова» (Богуш,

Гавриш, Котик 2010: 50). Відповідно до цього дослідники визначили види художньо-мовленнєвої діяльності, в яких мовленнєва творчість реалізується в різноманітних формах, завдяки чому відбувається їх взаємодія і взаємозбагачення: театральномовленнєва діяльність (вид художньо-мовленнєвої діяльності дітей, пов'язаний із відтворенням засобами театального мистецтва художніх образів, навіяних літературними творами, і складанням на цій основі власних сценаріїв і сюжетів), образотворчомовленнєва діяльність (вид художньо-мовленнєвої діяльності, в якій мовленнєві дії підпорядковуються меті та змісту образотворчої діяльності дитини для її збагачення, спрямування, стимулювання і коментаря), музичномовленнєва діяльність (один із видів художньо-мовленнєвої діяльності, що пов'язаний із вербалізацією музичних образів у різних типах висловлювання, які сприймає чи відтворює дитина в різних способах музично-ритмічної активності), літературномовленнєва діяльність (діяльність пов'язана зі сприйманням, елементарним аналізом літературних творів і словесною творчістю під впливом художніх вражень) (Богуш, Гавриш, Котик 2010: 51).

Висновки. Отже, мистецька освіта в дошкільні роки – процес становлення духовності, індивідуального зростання особистості дитини під впливом цінностей музичного, образотворчого, театального, хореографічного та інших видів мистецтв; набуття нею особистого художньо-продуктивного досвіду мистецької діяльності; збагачення естетичного сприймання, моральної свідомості та поведінки (Шевчук, 2020: 12). Світ мистецтва відкриває для дитини дошкільного віку безмежні можливості для прояву власного «Я» і допомагає усвідомити себе неповторною особистістю з індивідуальними естетичними смаками та вподобаннями. У результаті оволодіння дитиною різними видами предметної та художньої діяльності формуються емоційно-ціннісне ставлення до процесу та продуктів творчої діяльності, позитивна мотивація досягнень; здатність орієнтуватися в розмаїтті властивостей предметів, розуміти різні способи створення художніх образів, виявляти інтерес до об'єктів, явищ та форм художньо-продуктивної діяльності, а також оволодіння навичками практичної діяльності, культури споживання.

Зазначимо, що різні види мистецької діяльності є підґрунтям для формування в дітей оцінно-контрольних дій як у процесі діяльності, так і за її результатами.

Перспективи дослідження вбачаємо у формуванні оцінно-контрольних дій у дітей старшого дошкільного віку в образотворчій та художньо-мовленнєвій видах діяльності.

Література

Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. Наук — К.: Видавництво, 2012. – 26 с.

Баранова В. В. Розвиток зв'язного мовлення старших дошкільників засобами образотворчої діяльності: автореф. дис. на здобуття наук. Ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Дошкільна педагогіка» / В. В. Баранова. Одеса, 2014. – 22 с.

Богуш А., Гавриш Н., Котик Т. Методика організації художньо-мовленневої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах. Підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. – 310 с.

Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте. / Психологический очерк, издание второе. – М.: Издательство «Просвещение», 1987. – 92 с.

Дошкольное образование: словарь терминов / [Н. А. Виноградова и др.]. М.: Айрис-пресс : Айрис-дидактика, 2005. – 399 с.

Закон України «Про Дошкільну освіту» //ВВР. – 2001. – № 49 – [Електронний ресурс].– Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14> Енциклопедія освіти / Акад. пед.наук України; головний ред. В. Г. Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Український педагогічний словник. Семен Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 374 с.

Художественное творчество и ребенок. Монография. Под ред. Н. А. Ветлугиной. М., «Педагогика», 1972. – 287 с.

Флерина Е. А. Эстетическое воспитание дошкольника. М., «Академия педагогических наук РСФСР, 1961. – 328 с.

Філософський енциклопедичний словник. – К.: Абрис, 2002. 742 с.

Шевчук А. С. Дитячі розваги і свята (у схемах, таблицях, визначеннях, сценаріях): навч.-метод. посібник / А. С. Шевчук. – Тернопіль : Мандрівець, 2020. 336 с.

References

Bogush, A. M. (2012). *Bazovyj komponent doshkilnoyi osvity* [Basic component of preschool education]Kyiv: Vydavnyctvo [in Ukrainian].

Baranova, V. V. (2014). *Rozvytok zvyaznogo movlennya starshyx doshkilnykiv zasobamy obrazotvorchoyi diyalnosti* [Development of coherent speech of senior preschoolers by means of art activities]. Extended abstract of candidate's thesis. Odesa [in Ukrainian].

Bogush, A., Gavrysh, N., Kotyk, T. (2010). *Metodyka organizaciyi xudozhno-movlennyevoy diyalnosti ditej u doshkilnyx navchalnyx zakladaх*. [Methods of organizing artistic and speech activities of children in preschool educational institutions]Kyiv: Vydavnychj Dim «Slovo» [in Ukrainian].

Vigotskij, L. S. (1987). *Voobrazhenye y tvorchestvo v detskom vozraste* [Imagination and creativity in childhood] Moscow: Yzdatelstvo «Prosveshheny'e» [in Russian].

Vynogradov, N. A. (2005). *Doshkolnoe obrazovanye: slovar termynov* [Preschool education: a dictionary of terms] Moscow : Ajrys-press : Ajrys-dydaktyka [in Russian].

Закон Украйины «Pro Doshkilnu osvitu» (2001) [Law of Ukraine "On Preschool Education"] Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14> [in Ukrainian].

Kremen, V. H. (Eds.) (2008). *Entsyklopediia osvity* [Encyclopedia of Education]. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].

Honcharenko, S. U. (1997). *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk* [Ukrainian Pedagogical Dictionary] Kyiv: Lybid [in Ukrainian].

Vetlughyna, N. A. (Eds.) (1972). *Khudozhestvennoe tvorchestvo y rebenok* [Artistic creativity and a child] Moscow: «Pedahohyka» [in Russian].

Fleryna, E. A. (1961). *Эстетическое vospytanye doshkolnyka* [Aesthetic

education of a preschooler] Moscow: «Akademyia pedahohycheskykh nauk RSFSR» [in Russian].

Philosophical encyclopedic dictionary (2002). Kyiv: Abrys [in Ukrainian].

Shevchuk, A. S. (2020). *Dytiachi rozvahy i sviata* [Children's entertainment and holidays] Ternopil : Mandrivets [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У статті висвітлено зміст мистецької освіти дітей дошкільного віку із залученням їх до різних видів діяльності (образотворчої, музичної, художньо-мовленнєвої, театрално-ігрової). Мистецтво є складником культури, творче відображення дійсності в художніх образах, творча художня діяльність, соціальний і виховний ефект якої відомий людям із глибокої давнини. З'ясовано поняття «художній образ» як універсальну категорію мистецтва, основний продукт художньої творчості, який слугує елементом взаємозв'язку між мистецтвом, життям і свідомістю. Теоретичне підґрунтя дошкільної освіти в системі мистецької освіти закладено Л. Віготським, М. Каганом, О. Комаровською, О. Рудницькою, І. Франком, А. Флієром та іншими вченими. У статті розкрито специфіку мистецьких видів діяльності дитини художньо-творчої спрямованості (образотворчу, музичну, художньо-мовленнєву, театрално-ігрову), які є підґрунтям для формування оцінно-контрольних дій як у процесі діяльності, так і за її результатами.

Зазначено, що для розвитку творчого потенціалу дитини дошкільного віку важливо збагачувати емоційно-естетичний досвід засобами образотворчого мистецтва. З'ясовано, що образотворча діяльність не тільки свідчить про певні особливості психічного розвитку дитини, але й забезпечує його, стимулює пізнавальну активність, започатковує основи творчої діяльності. Висвітлено проблему художньо-творчої діяльності дітей дошкільного віку, визначено показники та критерії, за якими можна оцінювати художню творчість дітей; методи, прийоми керівництва та навчання дітей художньої діяльності. Зазначено, що образотворчо-мовленнєва діяльність як різновид художньо-мовленнєвої діяльності стимулює дітей до активного мовлення і формує образотворчо-мовленнєву компетенцію. Визначено види художньо-мовленнєвої діяльності, в яких мовленнєва творчість реалізується в різноманітних формах. Окреслені види діяльності мистецької освіти в дошкільному віці формують особистість дитини, розвивають її творчі здібності, інтуїтивно спрямовують прояви дитини до оцінно-контрольних дій.

Ключові слова: мистецька освіта, художній образ, художня творчість, образотворча діяльність, художньо-мовленнєва діяльність, діти дошкільного віку.